

**-SHELLING OF CIVILIANS-
-GRANATIRANJE CIVILA-**

SARAJEVO

05.02.1994.

67 people were killed, while around 200 were injured on February 05. 1994. at 12,30 hours when a mortar shell, 120 mm. fired from the aggressors positions in the village of Mrkovići fell on the Markale market place.

Dana 05.02.1994. godine u 12,30 časova sa agresorskih položaja u selu Mrkovići ispaljena je minobacačka granata kalibra 120 mm na pijacu "Markale" od čijeg eksplozivnog i rasprskavajućeg dejstva je poginulo 67 građana dok je teže i lakše ranjeno oko 200 građana.

00268315

S A D R Ž A J

1. Opis događaja	strana	1
2. Službeni izvještaj CSB Sarajevo, sa prilogom 19 službenih zabilješki i šematskim prikazom pozicija na kojima su se nalazili svjedoci u momentu prelijetanja artiljerijskog projektila	strana	31
3. Zapisnik o krim-tehničkom pregledu lica mjesta od 8.2.1994.g..	strana	2
4. Izvještaj o krim-tehničkoj pretrazi lica mjesta sačinjen od strane SJB Stari Grad 5.2.1994. g.	strana	2
5. Službena zabilješka SJB Stari Grad od 5.2.1994. g.	strana	2
6. Crteži lica mjesta (3 komada)	strana	9
7. Elaborat o okolnostima i uzrocima masakra na pijaci "Markale" od 7.2.1994. g.	strana	16
8. Foto-dokumentacija - CSB Sarajevo o eksploziji minobacačkog projektila na pijaci "Markale" br.240/94 od 7.2.1994. g.....	strana	54
9. Video-dokumentacija	strana	
10. Medicinska dokumentacija		
a) spisak Kliničkog centra o primljenih 127 lica povrijeđenih na "Markalama" kao i 8 pacijenata prebačenih u bolnicu UNPROFOR-a	strana	13
b) lista 8 pacijenata primljenih u PTT bolnicu UN-a	strana	1
c) prijemno-otpusne i dr. liste sa dijagnozom za povrijeđena lica	strana	60
d) potvrde pokopnih društava o ukopu 21 lica	strana	21
e) izvodi iz protokola Medicinskog fakulteta o pregledu-obdukciji leševa izvršena za 63 lica nastradala na "Markalama"..	strana	63
f) lista 50 pacijenata evakuisanih za SAD 6.2.1994. g.....	strana	7
11. izjave na zapisnik uzete od povrijeđenih lica (12 izjava)....	strana	13
12. Spisak 67 poginulih lica	strana	2
13. Spisak 151 povrijeđenog lica sa adresama	strana	2
14. Krivična prijava	strana	8

00268316

1.

OPIS DOGAĐAJA

Dana 05.02.1994. godine u 12,30 sati ispaljena je minobacačka granata kalibar 120 mm sa agresorskog položaja u selu Mrkovići koja je pala na prostor "zelene" pijace Markale koji je lociran u Ul. M.Tita na području opštine Stari grad. U tom trenutku na ovom prostoru se nalazilo najmanje 500 građana civila koji su kupovali odnosno prodavali robu. Od eksplozivnog i rasprskavajućeg dejstva ispaljene granate poginulo je 67 građana dok je teže i lakše ranjeno oko 200 građana. Od ukupnog broja poginulih 38% su žene a 31% su lica starija od 55 godina. Od ukupnog broja povrijeđenih 50% su maloljetne osobe i stariji od 55 godina, a 40% povrijeđenih su osobe ženskog pola. Ranjeni građani su preveženi u bolnicu "Koševo", Državnu bolnicu a osam lica je smješteno u bolnicu francuskog bataljona u zgradi PTT. Zbog težine povreda dana 6.2.1994. godine jedan dio povrijeđenih (oko 100) je evakuisan na dalje liječenje u SAD i Njemačku.

Od eksplozivnog i rasprskavajućeg dejstva ispaljene granate pričinjena je na okolnim zgradama značajna materijalna šteta. Pijačni prostor, kao i okolni objekti ne služe u vojne svrhe i sa tog prostora, kao i bliže i šire okoline nije bilo borbenih dejstava ARBiH prema agresorskim položajima.

Isti dan komisija sastavljena od predstavnika MUP-a RBiH i UNPROFOR-a izvršila je uviđaj kojom prilikom je utvrđen kalibar granate kao i pravac iz kojeg je doletjela.

00268317

2. SLUŽBENI IZVJEŠTAJ CSB - SARAJEVO od 17.2.1994. g. POVODOM
EKSPLOZIJE ARTILJERIJSKOG PROJEKTILA NA PIJACI MARKALE,
SA PRILOZIMA:

- Službena zabilješka prijemu spiskova UN, sa podacima poginulih i povrijeđenih lica smještenih u bolnici "Francuskog bataljona"
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa DUKATAR MEHMEDALIJOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa PEJANOVIĆ MIĆOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa ZAZULA SRĐANOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa MUMINAGIĆ SLOBODANOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa DEDOVI SAMIJOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa PANIĆ RADIVOJEM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa TRNKA SUVADOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa PARLA KENANOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa HRKOVIĆ SEHADOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa PROHO BAHRIJOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa MALEŠEVIĆ DRAGOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa PORČA ŠEFIKOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa HADŽIMURATOVIĆ ESADOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa TRAVLJANIN ESADOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa VRABAC MIDHATOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa ŠARAC BESIMOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa DIVOVIĆ SUADOM
- Službena zabilješka o obavljenom IR sa ŠLJIVO AMELOM
- Šematski prikaz pozicija na kojima su se nalazili svjedoci u momentu prelijetanja artiljerijskog projektila

00268318

Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
CENTAR SIGURNI BEZBJEDNOSTI
S A R A J E V O

Broj: 17/05-1-_____/94

Dana, 17.02.1994.god.

SLUŽBENI IZVEJSTAJ

napisan u prostorijama CSB - Sarajevo, nakon izlaska na lice mjesta i preduzetih drugih operativnih radnji, pod vodcom eksplozije artiljerijskog projektila na pijaci "MARKALE" u Sarajevu.

Dana, 05.02.1994.godine oko 13,20 sati obavješten je ovaj Centar da je na lokalitetu pijace "MARKALE" došlo do eksplozije projektila usljed čega je poginulo i povrijeđeno više lica. O navedenom događaju obavješten je dežurni istražni sudija Višeg suda u Sarajevu Kanlić Asim, te je na mjesto događaja izišla uvidjajna ekipa u sastavu:

1. Kanlić Asim, istražni sudija Višeg suda u Sarajevu - rukovodilac uvidjaja,
2. Suljić Edin, krim. inspektor CSB-a Sarajevo,
3. Čurevac Nedin, krim. inspektor CSB-a Sarajevo,
4. Hadžisaković Muhamed, rukovodilac krim. tehnike CSB-a Sarajevo,
5. Bešić Sead, krim. tehničar CSB-a Sarajevo,
6. Šefo Edin, krim. tehničar CSB-a Sarajevo,
7. Čavčić Hamdija, balističar CSB-a Sarajevo,
8. Sabljica Mirza, balističar CSB-a Sarajevo,
9. Šadiković Zlatan, fotograf CSB-a Sarajevo.

Uvidjaj je započeo istog dana u 13,30 sati.

Lice mjesta bilo je obezbjedjeno od strane pripadnika policije CSB Stari Grad.

Vrijeme u momentu vršenja uvidjaja je bilo vedro, sunčano, bez vjetra, bez padavina i bez magle. Vidljivost dobra.

Odmah po dolasku na lice mjesta konstatovano je da je u momentu eksplozije projektila na lokalitetu pijace "MARKALE" bio veći broj građana od kojih je jedan broj poginuo, a veći broj zadobio teže i lakše tjelesne povrede. Poginuli i povrijeđeni su već bili prevezeni sa mjesta događaja u bolnice grada Sarajeva, te bolnicu "Sveučilišna" bataljona UN koja se nalazi u zgradi ITT "Im. ERICA KALINJA-a".

Na mjestu događaja nisu zatečeni očevidci, tako da nije sproveden ni jedan informativni razgovor. Mirim i ulim predioom lice mjesta na cijelom lokalitetu pijace pronađeni su tragovi krvi, dijelovi dijelovi tijela, dijelovi ispadane odjeće. Takođe uočena su ostaci čenja pištaljnica različitih kalibara i oblika i ostaci projektila. Udaljena se nalazila na različitim nivoima namještena prodaja bilo je

00268319

po cijelom prostoru pijace. Sva oštećenja izazvana su u lijevoj
sitnim komadi a gelera usljed eksplozivije projektila. Na samom
mjestu eksplozije prema pronađenim utisnutim tragovima u asfaltnu
podlozi usljed rasprskavanja gelera ustanovljeno je da se radi o
artiljerijskom projektilu. Tu je pronađen i stabilizator leta pro-
jektila, na osnovu čega je utvrđeno da se radi o minobacačkoj gra-
nati cal. 120 mm. Stabilizator je u momentu pronslaska bio udaran
u asfaltnu podlogu na mjestu udara - pada granate. Na stabilizatoru
su se nalazile oznake M 74 i serijski broj KB 8701. Zatečeno stanje
nije dirano i vršeno je samo fiksiranje svih pronađenih tragova.
Tada su na lice mjesto došli i predstavnici UN-a i to:
SEGADI ZAN LUIS (po činu kapetan) - šef ekipe i
ZAN ZAK ADHUY (po činu kapetan) - oficir za vezu između UN-a i
i Korpusa Armije R BiH sa prevodiocem.

Na mjestu događaja u prisustvu predstavnika UN-a utvrđeno
je da se radi o minobacačkom projektilu cal. 120 mm koji je ispaljen
iz pravca sjever - sjeveroistok gdje se nalaze agresorski položaji
Mrkovići. Predstavnici UN-a su se saglasili sa konstatacijom pravca
iz kojeg je ispaljen projektil, vrsti i kalibru. Nakon odredjivanja
pravca i položaja sa kojih je ispaljena pomenuta granata pristupilo
se vadjenju ukopanog stabilizatora leta projektila, te ga je kape-
tan SEGADI ZAN LUIS lično iščupao.

Po naredbi istražnog sudije pripadnici III PS Stari Grad su sve
lične predmete i zatečenu robu namjenjenu prodaji pokupili i pohra-
nili u prostorije navedene policijske stanice, kako bi se spriječilo
njeno otudjivanje i omogućilo vraćanje vlasnicima. Takodje je naredjeno
da se lice mjesta neprekidno obezbjedjuje od strane ove policijske
stanice. Izvršenom provjerom u bolnicama Koševo, Državnoj bolnici
i bolnici Francuskog bataljona evidentirano je da je do 19 sati 60
lica poginulo, od kojih je 55 identifikovano, a da je povrijedjeno
152 lica. Mjesto događaja i leševi su fotografisani i snimljeni na
video traku, a geleri i stabilizator granate su dostavljeni krim.
tehnicima na vještačenje.

Uvidjaj na mjestu događaja prekinut je u 14,25 sati.

Dana, 06.02.1994. godine nastavljeno je vršenje uvidjaja na
mjestu događaja uz angažovanje sudskih vještaka.

Uvidjajnu ekipu su sačinjavali:

1. Kanlić Asim, istražni sudija Višeg suda u Sarajevu,
2. Makaš Nuriya, krim. inspektor OSB-a Sarajevo,
3. Suljić Edin, krim. inspektor OSB-a Sarajevo,
4. Hadžisaković Muhamed, rukovodilac krim. tehnike OSB-a Sarajevo,
5. Sunarić Željko, krim. tehničar OSB-a Sarajevo,
6. Džunišić Suad, fotosnimatelj (kamera OSB Sarajevo),
7. Hadžiomerović Ahmet, sudijski vještak specijalista za
artiljerijsku i raketnu municiju,
8. Kurtović Amir, sudski vještak specijalista za verifikaciju
eksploziva,
9. Zečević Berko, sudski vještak specijalista za artiljeri-
jsku i raketnu municiju,
10. Deljkić Amir, oficir bezbjednosti i raspoređivanja u BiH.

Uvidjaj je započet u 12,30 sati.

Lice mjesto je bilo obezbjedjeno od strane pripadnika III PS
Stari Grad.

00268320

U zidovima obližnjih zgrada i drugih otpadaka koji su se nalazili na pijaci. Lične stvari i roba namijenjena prodaji koju se nalazile na pijacnim stolicama i platou pijace uklonjena je. Pristupilo se trženju gelera na eksplozivne granate po zidovima i fasadi obližnjih objekata. Nakon toga su otključane prostorije Supermarketa vlasništvo preduzeća "MARKETI" Sarajevo, prodavnica br. 101 koju je otvorio njen poslovodja Hodžić (Kasim) Ramiz. Prodavnica se nalazi sjeverno od mjesta eksplozije granate na udaljenosti od 4,20 metara od mjesta eksplozije granate. U istoj je pronađeno nekoliko manjih komada gelera koje su sudski vještaci pohranili u plastične vrećice radi daljnje analize. Takođe u zidu obližnjih zgrada je pronađeno nekoliko gelera granate koji su predati sudskim vještacima. Zatim je izvršena analiza položaja objekata uz centar eksplozije granate, kao i analiza težgi za prodaju koje su se nalazile u pravcu smjera dolaska projektila. Pošto na tim težgama nisu pronađeni tragovi koji bi ukazivali da je projektil prije djelovanja udario u iste, pristupilo se analizi samog mjesta eksplozije. Isto je označeno kredom. Na osnovu neposrednog uvida u tragove eksplozije projektila koji su se nalazili urezani u asfaltnu podlozi, kao i u dijelove eksplozivnog projektila prikupljene na licu mjesta, konstatovano je da se radi o minobacačkom projektilu cal. 120 mm, TF-M 62P3. Analizom pravca smjera doleta projektila konstatovano je da je pravac kojim je projektil doletio zatvara ugao od 15° sa sjeverom u pravcu istoka u smjeru Urkovića. Tačnost odredjenog pravca je u toleranciji $\pm 5^\circ$. Rekonstrukcijom položaja stabilizatora leta eksplozivnog projektila pronađjenog u asfaltnoj podlozi utvrđeno je padni ugao koji iznosi $60^\circ \pm 5^\circ$. Sve radnje i pronađeni tragovi su snimani kamerom i fotoaparatom.

Po naredbi istražnog sudije SJS Stari Grad naloženo je dalje obezbjedjenje mjesta eksplozije granate na pijaci "MARKALE".

Uvidjaj na licu mjesta završen je u 15,00 sati.

Istog dana nastavljen je rad na identifikaciji teže povrijeđenih i poginulih lica od eksplozije granate na pijaci "MARKALE". Utvrđeno je da je u medjuvremenu još sedam lica podleglo od zadobijenih rana od gelera navedene granate. Izvršena je i identifikacija lakše povrijeđenih lica, provjera adresa gdje su prijavljeni radi obavljanja informativnog razgovora o njihovim licima zapaženjima u vrijeme eksplozije granate.

Dana, 07 i 08.02.1994.godine, ostvaren je kontakt sa civilnim sektorom policije UN-a u Sarajevu, koji su nam na naše traženje dostavili spisak poginulih i povrijeđenih građana, koji su primijeni u bolnicu Francuskog bataljona, o čemu je napisana službena zabilješka koja je zajedno sa navedenim spisakovima prilog ovog izvještaja. U spisakovima su naznačena i lica koja su posredstvom pripadnika UNPROFOR-a evakuisana u neustranstvo radi daljnjeg liječenja. Prilikom poginulih i povrijeđenih u bolnicu Francuskog bataljona, prema izvještaju iz informativnog sektora policije UN-a, LARS BELJERA, izvršio je francuski liječnik dr. J.Martin.

Dana, 09.02.1994.godine obavijen je informativni razgovor sa četiri povrijeđenim licima: Lukatar Mehmedalijom, Režanović Mićom, i drugi imena navedena koji su zadobili lakše povrede od gelera granate koja je eksplozivna na pijaci "MARKALE".

00268321

... i su u informativnim razgovorima potvrdili mjesto i vrijeme eksplozije granate, te opisali svoje zapažanje prije eksplozije granate. O čemu su sačinjene službene zabilješke koje dostavljamo kao prilog ovom službenom izvještaju.

Dana, 10 i 11.02.1994.godine obavljani su informativni razgovori sa građanima koji su se u momentu eksplozije granate na pijaci "MARKALE" nalazili na lokalitetima u pravcu doleta granate. Razgovori su obavljani sa: Muminović Slobodanom, Dedić Samijom, Ponić Radivojem, Trnka Samom, Faruk Kenanom, Ćirković Šehidom, Proho Bahrijom, Malešević Dragom, Porča Šefikom, Medžimuratović Essdom i Vrabec Midhatom.

Na iste okolnosti obavljani su i informativni razgovori sa: Travljanin Mehmedom, Šarac Besimom, Didović Susedom, Aljivo Amelom,. Sva navedena lica su potvrdila vrijeme ispaljenja granate, pravac, doleta granate sjever - sjeveroistok sa lokaliteta "Ćrkovića. O obavijenim informativnim razgovorima napisane su službene zabilješke koje kao priloge dostavljamo uz ovaj službeni izvještaj.

Konačni bilans tragedije na pijaci "MARKALE" koja se desila usljed eksplozije granate dana, 05.02.1994.godine je 210 nastradalih lica, od čega je 67 lica smrtno nastradalo, a 142 lica su lakše ili teže povrijedjena. Sva nastradala lica su primljena u bolnice i to:

- bolnica "Koševo" - primila je 167 nastradalih lica, od kojih je 61 smrtno nastradalo, a 106 lica je lakše ili teže povrijedjeno,
- "Državna" bolnica - primila je 35 lica, od kojih su četiri lica smrtno nastradala, a 31 lice je zadobilo teže i lakše povrede.
- bolnica "Francuskog bataljona" - primila je 8 (osam) nastradalih lica, od kojih je jedno smrtno nastradalo, a sedmoro lica je lakše ili teže povrijedjeno.

Spisak poginulih i povrijedjenih je sastavni dio ovog izvještaja.

Kod svih poginulih lica prema izjavama doktora Fazlagić Sueda, hirurga u Državnoj bolnici i doktora Dobrača Ilijaza mrtvozornika u koševskoj bolnici smrt je nastupila usljed udara gelera granate po raznim vitalnim dijelovima tijela.

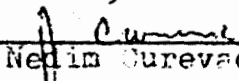
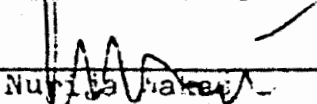
- PRILOZI: - Službena zabilješka o prijemu spiskova UN, sa podacima poginulih i povrijedjenih lica smještenih u bolnici "Francuskog bataljona",
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa DUKATAR MEHMEDALIJOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa FEJANović MİCOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa ZAZULA SRDJANOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa oševicom MUMINAGIĆ SLOBODANOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa oševicom DEDOVIĆ SAMIJOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa oševicom PONIĆ RADIVOJEM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa oševicom TRNKA SAMOM,
 - Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa oševicom FARUK KENANOM,

00268322

- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom HEMOVIĆ SENEDON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom ĐOĐO LARIJON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom HALIĆEVIĆ DRAGON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom ĐURGA LEPIKON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom HADŽEMURATOVIĆ ESADON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom TRAVLJALIK MEHAMEDON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom VRABAC NIDHATON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom SARAC BESIMON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom ĐIVOVIĆ SUADON,
- Službena zabilješka o obavljenom informativnom razgovoru sa očevicom ŠIŠIĆO AMELON,
- Spisak poginulih lica u masakru na gradskoj pijaci "MARKALE"
- Spisak povrijeđenih lica na gradskoj pijaci "MARKALE".

PRILOGA: 22 (dvadeset i dva).-

PODNOŠIOCI SLUŽBENOG IZVJEŠTAJA:

1.
Edin Suljić
2.
Nedim Čurevac
3.
Nurića

00268323